

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobkyne : **M. Č.**, bývajúca v L., zastúpená JUDr. P. V., advokátom v L., proti žalovanému : **R. S., a.s.**, so sídlom v B., zastúpený JUDr. J. H., advokátom v B., **v konaní o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 11 C 81/2001, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 12. februára 2008 sp. zn. 9 Co 324/2007,

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Žiline z 12. februára 2008 sp. zn. 9 Co 324/2007 a rozsudok Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši z 25. júna 2007 sp. zn. 11 C 81/2001 okrem zamietajúceho výroku a vec vracia Okresnému súde v Liptovskom Mikuláši na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Liptovský Mikuláš rozsudkom z 25. júna 2007 č.k. 11 C 81/2001-186 vyslovil, že žalobkyňa je oprávnená na náklady žalovaného zverejniť denníku N. ospravedlnenie v znení: Obchodná spoločnosť R. S., a.s. so sídlom v B., ako vydavateľ denníka N. sa tým ospravedľuje pani M. Č., podnikateľke, za uverejnenie nepravdivých faktov a názorov, ktoré neoprávnene a hrubo zasiahli do zákonom chránených práv pani M. Č., ku ktorému došlo vo vydaniach denníka N. z X. a X. do jedného mesiaca od právoplatnosti rozsudku. Zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy 200 000,- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti návrh zamietol. Zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 191 023,- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku do rúk právneho zástupcu žalobkyne. Dospel k záveru, že zo strany žalobcu došlo k neoprávnenému zásahu do práv na ochranu osobnosti žalobkyne,

najmä jej občianskej cti, ľudskej dôstojnosti, súkromia a mená. Žalobkyňa nie je politikom ani osobou, ktorá by pôsobila ako verejný činiteľ a jej kontrola médiami by bola vo všeobecnom, resp. verejnom záujme a ako taká by musela prejaviteľ väčšiu mieru tolerancie práve k svojej osobe a činnosti ktorú vyvíjala. Preto k zásahu do práva na ochranu osobnosti mohlo dôjsť aj v prípade, že by zverejnené informácie boli pravdivé. Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že článok mal difamujúci charakter, prekročil medze kritiky (naviac kritika bola teda zjavne neprimeraná) zosmiešnil osobu žalobkyne („skrachovaná grófká“, „zmluva s barónkou“, „vzbudzovala pozornosť v luxusných hoteloch“, „táto žena zavalitej postavy“, „jej veľkoúste sľuby“). Aj keď v žiadnom z článkov nebolo zverejnené meno žalobkyne, bola dostatočne identifikovaná vekom, manželstvom so známym slovenským výtvarným umelcom, lokalitou miesta podnikania, popisom rodinných pomerov. Takže minimálne v regióne, kde žila a pôsobila a vedelo sa aj o jej rodinných pomeroch, to postačovalo na to, aby bola čitateľmi identifikovaná. Pre difamujúci charakter článkov došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobkyne, preto žalobe na primerané zadosťučinenie formou ospravedlnenia vyhovel. Priznanie primeraného zadosťučinenia však nebolo postačujúce, lebo bola v značnej miere znížená dôstojnosť žalobkyne a jej vážnosť v spoločnosti, preto priznal žalobkyni právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch ale nie vo výške 2 000 000,- Sk ale len vo výške 200 000,- Sk a to vzhľadom na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti za ktorých k porušeniu práva došlo. Vo zvyšku bola žaloba zamietnutá.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Žiline rozsudkom z 12. februára 2008 č.k. 9 Co 324/2007-260 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a to jednak vo výroku týkajúcom sa ospravedlnenia ako aj vo výroku ohľadne nemajetkovej ujmy vo výške 200 000,- Sk a v nadväzujúcom výroku o náhrade trov prvostupňového konania. Uložil žalovanému nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania v sume 17 182,- Sk na účet JUDr. P. V., zástupcu žalobkyne. Stotožnil sa so závermi súdu prvého stupňa jednak ohľadne poskytnutia primeraného zadosťučinenia vo forme ospravedlnenia a jednak ohľadne nemajetkovej ujmy, pričom jej výšku považoval za primeranú. Z uvedených dôvodov teda potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu ako vecne správne.

Rozsudok odvolacieho súdu v časti, ktorým odvolací súd potvrdil výrok rozsudku súdu prvého stupňa napadol žalovaný dovolaním, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. a súčasne podal návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia. Namietal nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia

ohľadne neprimeranosti priznaného zadosťučinenia podľa § 13 ods. 1 OZ – ospravedlnenia, s ktorou sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevyporiadal. Ďalej namietal zmätočnosť a nevykonateľnosť rozsudku okresného súdu, s ktorou sa odvolací súd vôbec nevyporiadal, ako aj nedostatočné odôvodnenie rozsudku prvostupňového súdu, keď absentuje ako sa vo veci vyjadril žalovaný, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, ktoré nie, opomenul sa vypořiadat' s argumentami žalovaného, s týmito námietkami sa odvolací súd vôbec nevyporiadal. Žalovaný ďalej namietal porušenie čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 Dohovoru, keď nesprávnosť výroku a formulácia nepravdivých názorov je nesprávna v rozpore s právom na slobodu prejavu. Žalovaný taktiež namietal nesprávne právne posúdenie. Ďalšou námietkou žalovaného je aj porušenie princípu kontradiktórnosti, keď odvolací súd nikdy nedoručil žalovanému ani jeho právnenmu zástupcovi vyjadrenie zástupcu žalobcu k odvolaniu ani ho na odvolacom pojednávaní s nim neoboznámil. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobkyňa navrhla dovolanie žalovaného odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či jeho opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré týmto opravným prostriedkom možno napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak smeruje proti rozsudku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). V danom prípade dovolanie

smeruje proti rozsudku, ktorý nevykazuje znaky niektorého z uvedených rozsudkov, preto prípustnosť dovolania z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť skúmať či napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa ďalej zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a) sa rozhodlo vo voci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný a ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné. Pre záver o existencii niektorej z uvedených procesných vád nie je rozhodujúci subjektívny názor účastníka o tom, že v konaní došlo k jednej z týchto vád, ale len jednoznačne, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných vád.

Žalovaná vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietala a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

V dovolaní sa namieta existencia vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

K odňatiu možnosti žalovanej pred súdom konať malo podľa jej názoru dôjsť tým, že súd prvého stupňa nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie, keď v odôvodnení rozhodnutia absentuje ako sa vo veci vyjadril žalovaný, ktoré skutočnosti súd považuje za preukázané, ktoré nie, opomenul sa vyporiadať s argumentami žalovaného. S týmito námietkami sa nevyporiadal ani odvolací súd.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáha a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu a inú právnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého dôležitým aspektom je právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru vykladať a uplatňovať s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz versus Španielsko z 21. januára 1999, § 26) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Z citovaných článkov ústavy a dohovoru však nemožno vyvodzovať, že dôvody uvedené súdom sa musia zaoberať zvlášť každým bodom, ktorý niektorý z účastníkov konania môže považovať za základný pre svoju argumentáciu (mutatis mutandis I. ÚS 56/01).

Príslušné ustanovenia ústavy a dohovoru, ktoré sa týkajú spravodlivého procesu, treba interpretovať tak, že kvalita procesu musí zodpovedať právam a povinnostiam, o ktorých sa koná. Z ústavnoprávneho hľadiska a z požiadaviek, ktoré vyplývajú z ochrany ústavnosti, rozsahu a spôsobu súdnej kontroly rozhodnutí, treba venovať rozhodnutiam dostatočnú a výraznú pozornosť, rovnako ako ich treba v dostatočnej miere a presvedčivým spôsobom odôvodniť.

Z odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového súdu je zrejmé, že v ňom absentuje ako sa vo veci vyjadril žalovaný, ktoré skutočnosti považuje súd prvého stupňa za preukázané

a ktoré nie, opomenul sa vyporiadať s argumentmi žalovaného. Odvolací súd sa s tými námietkami nevyporiadal. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody dospel dovolací súd k záveru, že postupom súdov oboch nižších stupňov bola žalovanej v prejednávanej veci odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Žalovaná v dovolaní ďalej namietala, že došlo k porušeniu princípu kontradiktórnosti, keď odvolací súd nedoručil žalovanému ani jeho právnomu zástupcovi vyjadrenie zástupcu žalobcu k odvolaniu ani ho na odvolacom pojednávaní s nim neoboznámil.

Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasťou práva na spravodlivý proces (*mutatis mutandis* I. ÚS 2/2005, I. ÚS 100/2004).

V spise na č.l. 230 až 249 sa nachádza vyjadrenie žalobkyne k odvolaniu žalovaného datované dňom 27. augusta 2007. Predmetné vyjadrenie nebolo doručené žalovanému ani jeho právnomu zástupcovi, čo je zrejme jednak zo spisu a jednak aj z vyjadrenia žalobcu.

Keďže je nepochybné, že vyjadrenie žalobcu nebolo doručené žalovanému ani jeho právnomu zástupcovi, treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé v zmysle už definovaných princíпов. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k záveru, že postupom súdov oboch nižších stupňov bola žalovanej v prejednávanej veci odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Z dôvodu, že konanie bolo v danej veci postihnuté procesnou vadou v zmysle § 237 O.s.p., zrušil dovolací súd rozsudky súdov oboch nižších stupňov a vec vrátil Okresnému súdu v Liptovskom Mikuláši na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O.s.p.), pričom sa však – vzhľadom na dôvod ich zrušenia – nezaoberal ďalšími dôvodmi, z ktorých žalovaná vyvodzovala opodstatnenosť jej opravného prostriedku. Neriešil preto ani otázku opodstatnenosti dovolacej námietky, že rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2009

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Emília Kišacová